

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt III. Ex Concilio (a) Lateranensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

ram Presbyteros, quam Diaconos consecra-
vit, quorum opera tam ipse, quam ejus suc-
cessores, crescente in dies Ecclesia, uterentur;
Presbyterique commississe, ut sacramenta
populo administrarent; Diaconis vero ut illis
ministrantibus adessent, viduisque, pupillis,
& aliis fidelibus egenis subvenirent, injunxisse;
& cum numerus Presbyterorum incertus esset,
D. Petri successores pro temporum varietate
diversum eorum numerum statuerunt. Evaristus
anno Domini centesimo urbis regiones in titu-
los, vel parochias divisit, & in eis singulos
Presbyteros ut sacramenta administrarent, po-
pulumque edoceret, constituit. Higinus vero
Pontifex, creatus anno 138, plures Presbyte-
ros in quolibet titulo, seu Ecclesia ordinavit,
ex quibus qui praeerat aliis, Presbyter Cardi-
nalis dicebatur, ut referunt Panvinus *de septem
Ecclesiis cap. 2.* Lelius Cacus *ubi supra, cap. 28.
num. 1.* Dionysius anno 260. Evaristi exem-
plum secutus, limitibus affixis singulis titulis,
etiam Presbyteris curam Cameteriorum adjun-
xit. Marcellus anno 304. ut facilius baptisma
ministraretur, 25. titulos, quasi dioeceses in
urbe constituit. Panvinus *ubi proxime*, Ciaco-
nius *in vita Marcelli.* D. Sylvester alios tres ti-
tulos adjunxit & ita 28. Cardinales ordina-
vit, quorum Ecclesias referunt luculentius,
& eorum seriem usque ad nostra tempora pro-
sequuntur. Chyffaneus *in catalog. 4. p. consider.
12.* Cohelius *in notitia Cardin. cap. 6.* Succedunt
Diaconi Cardinales, quorum origo à tempo-
ribus Apostolorum repeti debet; siquidem
in eorum actis *cap. 6.* legimus, septem viros
ordinatos fuisse ad quotidianum ministerium;
quod exemplum secutus Evaristus relatus *in cap.
Diaconi 11. 23. dist.* septem etiam Diaconos
constituit; & cum urbis regiones post incen-
dium Neronis septem essent, Sylvester anno
324. septem Diaconos Cardinales regionarios
septem urbis regionibus assignavit, ut sicut in
eis curatores erant civilia tractantes negotia,
ita etiam essent Diaconi, qui religionem catho-
licam promoverent, & elemosinas à Subdia-
conis collectas erogarent; refert Baronius *tom.
3. anno. 324.* Sed sequentibus saeculis crescente
admodum fidelium numero, auctus fuit etiam
Diaconorum Cardinalium numerus, ut refert
post a nos Cohelius *d. cap. 7.* De his, aliisque
ad Cardinalitiam dignitatem spectantibus late
agunt Germonius *de indulgentiis Cardinal.* Buseus
de statibus hominum, verbo Cardinalium. Bellar-
minus *lib. 1. de clericis, cap. 9. § 16.* Jacobatus
de Concilio lib. 1. art. 12. Valquez *3. p. in 3. par-
tem, dist. 242. cap. 1.* Azor. *p. 2. in situ. mor. lib. 4.*

cap. 1. cum sequente. Adamus Contzen. *lib. 6. polit.
cap. 35.* Cretolius *lib. 1. mystag. cap. 16. sect. 1. §
2.* Hurtado *tom. 1. de resid. art. 5.* & quando rubro
galero usi fuerunt, tradit Vivar. *de veteri mona-
chate, lib. 4. cap. 4. §. 14.* Cellotius *de hierarch.
lib. 4. cap. 8. fuscè Rouffelius lib. 2. hist. Pontif. ju-
risd. cap. 10. per totum.* Beyerlinch *tom. 2. in theatr.
verbo Cardinalis.*

His suppositis, ut ad veram praesentis textus
expositionem perveniamus, etiam sciendum est,
Cardinales ex vi, & natura proprii officii tene-
ri residere eo in loco ubi Pontifex degit, cujus
consilium sunt, ut ita consilio illum juvare
possint: probant Lotherius *de re benef. lib. 1.
9. 8. num. 49.* Barbosa *da potest. Episcopi 3. p.
alleg. 53. num. 12.* Borellus *in summa decif. tit. 10.
num. 8.* Germonius, Flaminius, & alii congesti
ab Hurtado *dicta resol. 5.* Idem Barb. *in cap. ex-
communicatus, num. 6. § 30. de offic. delegat.*
Garcia *de nobilitate glossa 48. §. 3. a numer. 10.*
Germonius *de indulg. Cardin. §. ubi quoad vixerit
à num. aded ut Episcopi Praenestinus, Alba-
nensis & alii, qui Romae degunt, excusentur à
residentia in propriis dioecelibus; ut probat
late Hurtado resol. 7. per tot. ubi doctè exponit
Concil. Trident. sess. 7. de reform. cap. 2.* Unde
apparet vera ratio praesentis textus; nam cum
Anastafius Cardinalis tituli S. Marcelli, non re-
sideret in proprio titulo, justè ab eo fuit depo-
situs per Leonem IV. in Synodo Romana: sed
an Cardinalis ille abfuisse à propria parochia,
an verò à dioecesi, non contentantur Interpretes.
Cujacius *hic, Selva de benef. p. 4. quest. 3. num. 5.*
Lotherius *lib. 3. de re benef. q. 27. num. 54* acci-
piunt praesentem textum non de parochia, sed
de dioecesi, quam deseruit Cardinalis, mori ex
eo, quod Cardinales jura Episcopalia exercent
in Ecclesiis proprii tituli. Sed rectè Germo-
nius *lib. 1. animado, cap. 17.* accipit textum hunc
de Parochia propria deserta. Quae sententia mi-
rè convenit temporibus Leonis IV. hujus tex-
tus auctoris; nam cum eo tempore Cardinales
in Ecclesiis proprii tituli, ut Parochi sacramen-
ta administrarent, propriè Parochi dicebantur.
Unde credo Anastafium depositum fuisse, non
tam quia ut Cardinalis non resi'ebat Romae;
ubi erat Leo IV. nec ut ejus consiliarius adfue-
rat duobus Conciliis, ad quae fuerat vocatus;
quam quia deseruerat parochiam propriam, ut
disertè in praesenti refertur; & neglexerat pro-
prios parochianos, quibus sacramenta non ad-
ministraverat; cum illis temporibus non solum
ut consiliarii Pontificis, verum & Archipresby-
teri Ecclesiarum proprii tituli Cardinales elige-
rentur.

5.
De residen-
tia Cardi-
natum.

CAPVT III.

Ex Concilio (a) Lateranensi.

Quia nonnulli modum avaritiae non ponentes, & diversas dignitates Eccle-
siasticas, & (b) plures Ecclesias parochiales contra sacrorum canonum (c) insti-
tuta accipere nituntur; ut cum unum officium vix implere sufficiant, stipendia sibi
vindictent plurimorum; ne id de cetero fiat, districtius inhihemus. Cum igitur vel
Ecclesia, vel Ecclesiasticum ministerium committi debuerit, talis ad hoc quaeratur
persona, quae residere in loco, & curam ejus per seipsam valeat exercere: quod si
aliter

aliter actum fuerit, & qui receperit, quod contra sacros canones acceperit, amittat; & qui dederit, largiendi potestate (d) privetur.

NOTÆ.

- (a) *Aleranens.*] Sub Alexandro III. celebrato, cap. 3. ut legitur in prima collectione, sub hoc titulo, cap. 3. de quo Concilio nonnulla notavi in cap. 27. de rescript.
- (b) *Plures Ecclesias*] Hanc priorem partem exponemus in cap. de multa, de prabendis.
- (c) *Instituta.*] Cap. scienter, 70. dist.
- (d) *Procurator.*] Consonant textus in cap. commissarius, s. ceterum, cap. cum in cunctis 35. de elect. ubi

illustravi. Rectè ex hoc textu Salcedo de lege politica lib. 2. cap. 16. s. 2. a num. 35. probat justitiam legis 20. & 36. tit. 3. lib. 1. recopul. quatenus in eis cavetur, ne beneficia conferri possint alienigenis, & exteris ab hoc Regno, quia non creditur alienigenas ea impetrare cum animo residentis; unde cum ex hoc textu beneficia sint tantum conferenda illis, qui in eis retidere possunt, rectè prædictis legibus exteri à beneficiis ecclesiasticis arcantur, ut latè probat Salcedo ubi proxime; etiam notavi in c. final. de cleric. peregrin.

CAPVT IV.

Alexander III. Eboracen. (a) Archiepiscopo.

Relatum est nobis ex parte tua, quod cum in Lateran. Concilio statutum sit, ut personæ tali Ecclesia, vel beneficium ecclesiasticum conferatur, quæ residere in loco, & curam ejus per se valeat exercere, nonnulli ad Ecclesias præsentati hoc se posse affirmant, sed efficere contradicunt: ideo nos consulere voluisti, an propter hoc possis tales præsentatos repellere, vel institutos appell. sub. removere? Tu igitur prudentiæ innotescat, quod cum igitur verba accipiendi sint cum effectu, tales, si præsentati fuerint, non debent admitti; & admissi poterunt amoveri, nisi fortè de licentia suorum Prælatorum, vel studio litterarum, vel pro aliis honestis causis contigerit eos abesse; hoc patrocinari debet eis appellationis (b) diffugium, si contra hujusmodi intentionem decreti fuerit interjectum.

NOTÆ.

- (a) *Archiepiscopo*] Richardo videlicet, de quo, & Eboracensi nonnulla adduxi in cap. 2. de rescript. Reperitur textus hic in prima collectione, sub hoc titul. cap. 4. & post. Concilium Lateran. p. 15. cap. 1. ex quibus codicibus ita textum restituro.
- (b) *Appellationis diffugium*] Consonat textus in cap. conueniente, hoc tit. cap. peruenit, l. 2. de appellat. quod procedit quoad effectum suspensivum, non verò devolutivum, quia quoad istum appellatio admittitur, ut late exponit Salgado de process. Regia 2. p. cap. 15. ex num. 1. usque ad 30.

redditus ex ea percipiunt, & prabendas, in ipsa residentiam non faciunt, quam debent: propter quod eadem Ecclesia debito fraudatur obsequio servitorum. Eapropter venerabilis in Christo frater, tuus precibus annuens, ad faciendum eos residentiam (sicut jus & Ecclesia consuetudo deposcit) per censuram ecclesiasticam compellendi liberam tibi concedimus auctoritate Apostolica facultatem. Nulli ergo omnino hominum, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum X. Kal. Maii, Pont. N. anno 1. Hilarii episc. 1. ad Tarracón. Episcop. cap. 3. Concil. Arelat. 1. can. 22. Presbyteri, aut Diaconi, qui relicti locis suis, in quibus ordinati sunt, ad alium locum se deservi voluerint, deponantur: Arelat. 2. can. 13. Nullus cuiuscunque ordinis clericus, non Diaconus, non Presbyter, non Episcopus, quacunque occasione faciente propriam relinquat Ecclesiam. Et cap. 2. Qui in quibuscunque locis ordinati fuerint, ministri in ipsis locis perseverent. Concil. Wormat. can. 9. Placuit, ut si in ministerio Diaconi, vel Presbyteri officio aliquis constitutus existat, si Episcopo, à quo ordinatus est, non obedierit, ut in delegata sibi Ecclesia officium deperdat assiduum. Concil. Valent. Hispan. can. 5. Concil. Frisingense anno 1440. celebratum, can. 6. Quæ & alia juris testimonia congerunt Antonius Augustinus in epit. iur. lib. 4. tit. 78. & lib. 7. tit. 11. & lib. 8. tit. 31. & lib. 39. tit. 51. Crepetius in summa, verbo Clerici de vniuers. intersint. Illustrant ultra congestos in præsentia Barbosa & Garanna, Petrus Gregorius de benefic. cap. 7. & lib. 2. partit. tit. 9. cap. 9. Barbosa de officio Parochi cap. 8. Duarenus de sacris Eccles. cap. 5. lib. 8. & lib. 3. cap. 1. P. Mendo in Bull. dispul.

COMMENTARIUM.

EX his tribus decem libris talis venit disputanda conclusio: Parochus non residens in propria Ecclesia, privatur ipso beneficio. Probant eam textus in can. 15. & 16. Apost. cap. ult. 92. dist. cap. suggestum 46. cap. si quis 24. cap. propter 26. 7. quest. 1. cap. quidam 17. 16. quest. 1. cap. clericos 4. dist. 71. cap. si quis 35. de consecr. dist. 1. cap. nemo, 27. 23. quest. 8. cap. quando 7. de offic. ordin. cap. ad hoc 13. de prabendis. cap. final. de offic. Vicar. cap. licet 14. s. 11. etiam de elect. in 6. cap. singula 89. dist. cap. final. de rescript. lib. 6. l. generaliter 4. C. de Episcopis & cleric. Novella 6. § 8. & 123. Justin. Innocentius III. lib. 1. epist. fol. 50. ibi: Cum scriptum sit, Qui non laborat, non manducet, inuenimus credimus, & indignum, ut clerici Ecclesie illis non seruiant. Equarum amplius redditibus sustentantur. Significasse siquidem nobis, quod quidam canonicorum Rothomagen. Ecclesie, qui D.D. Gonzal, in Decretal. Tom. III. Pars I.